

Ministru prezidenta biedra, ekonomikas ministra Arvila Ašeradena uzruna konkurences uzraudzības 25. gadadienai veltitajā konferencē

Godātie kolēģi, Dāmas un kungi!

Man ir patiess prieks Jūs sveikt šajā Konkurences padomes jubilejas konferencē "GODĪGAS KONKURENCES CEĻŠ: VAKAR, ŠODIEN, RĪT".

Esmu gandarīts, ka ir izdevies pulcēt tik daudz dalībniekus, kas apzinās konkurences lomu mūsu ekonomikas stiprināšanā un labklājības līmeņa celšanā.

Šodien mums visiem kopā ir iespēja atskatīties un novērtēt līdz šim paveikto, kā arī iezīmēt konkurences izaicinājumus un attīstības vīziju nākotnei.

Atvērta un liberāla ekonomika ir Latvijas vērtība. Tā padarījusi valsti konkurētspējīgāku, veicinājusi inovācijas, sniedz izvēles iespējas patērētājiem par zemākām cenām. Konkurences pozitīvā ietekme ir neapšaubāma, tā motivē darīt vairāk un labāk.

Tādēļ es savā uzrunā vēlos:

- Pirmkārt, uzsvērt konkurences lomu tautsaimniecības izaugsmes veicināšanā;
- Otrkārt, īsi iezīmēt svarīgākās aktualitātes ministrijas darba kārtībā un
- Treškārt, pieskarties Konkurences padomes sniegtamam.

Uzskatu, ka tautsaimniecības izaugsmē konkurencei ir arvien pieaugoša loma. Atgādināšu, ka valdība apņēmas nodrošināt 5% iekšzemes kopprodukta pieaugumu uz iedzīvotāju ik gadu. Latvijas ekonomikas izaugsmes rādītāji šobrīd ir augšupejoši un pēdējā ceturkšņa dati ir ļoti pozitīvi. Tomēr, lai nodrošinātu, ka šāds izaugsmes temps būtu ilgtspējīgs, ir jāturpina ceļš uz modernu, inovatīvu un konkurencei atvērtu ekonomiku.

Cik tālu esam šai ceļā? Kāds ir objektīvs novērtējums konkurences situācijai Latvijā?

Globālās konkurētspējas indeksā konkurences situācija vietējā tirgū tiek novērtēta ar 4.5 punktiem 7 punktu skalā, [ierindojot Latviju 66.vietā starp 137 analizētajām

valstīm]. Vienlaikus konkurences intensitāte vietējos tirgos Latvijā ir novērtēta ar 5,5 punktiem 7 punktu skalā. Šajā rādītājā Latvija ierindota 28. vietā!

Tas ļauj izdarīt secinājumu, ka konkurences cīņa Latvijā ir pietiekami intensīva, lai motivētu uzņēmējus domāt par produktivitātes celšanu un izešanu arī ārējos tirgos.

[Savulaik slavens romiešu dzejnieks Ovīdijs reiz ir teicis, ka "zirgs nekad neskries tik ātri, kā reizēs, kad tam ir jānoķer un jāapsteidz citi zirgi".] Mūsu uzņēmumi, jau izturot spēcīgu konkurenci vietējā tirgū, būs sagatavoti globālai konkurencei un eksporta tirgu iekarošanai.

Tomēr vēlos uzsvērt, ka konkurences veicināšana nav tā joma, kurā Konkurences padome vai Ekonomikas ministrija var visu paveikt vienatnē. Tikai kopīgiem spēkiem katrā tautsaimniecības un politikas jomā strādājot kopā, varam virzīties uz mērķi.

Runājot par konkurences aktualitātēm, kā vienu no būtiskiem darbiem saskatu - konkurences neitralitātes principa ieviešanu publisko personu darbībā.

[Kāpēc tas ir svarīgi?] Ļoti bīstama var izveidoties situācija, ja publiskas personas – kā valsts, tā arī pašvaldības iestādes, īstenojot noteiktus sociālus vai politiskus mērķus, ar savām darbībām vai lēmumiem sāk ierobežot uzņēmēju iespējas brīvi konkurēt.

Pēdējā laikā arvien biežāk un dažādos formātos arī Latvijā tiek diskutēts par publisko personu pieņemto lēmumu ietekmi uz konkurences vidi. Uzņēmēju organizācijas Latvijā, kā vienu no būtiskākajām uzņēmējdarbības vides problēmām min konkurences neitralitātes principa neievērošanu publisko personu darbībā.

Uzskatu, ka NAV pieļaujami, ja publiskie resursi tiek izmantoti neefektīvi un nepamatoti tiek noteiktas ekskluzīvas tiesības vai rezervēts tirgus publisko personu dibinātām kapitālsabiedrībām. Tādējādi tiek diskriminēti pārējie tirgus dalībnieki un radīti nevienlīdzīgi konkurences apstākļi. Tas ilgtermiņā rada nelabvēlīgu vidi uzņēmējdarbībai, kavē inovāciju attīstību un investīciju ienākšanu Latvijā.

Nevaru nepieņemt OECD ģenerālsekretāra Anhela Guriņas teiktajam, ka uzņēmēji ir daudz labāki biznesmeņi kā valsts, tādēļ biznesu jāatstāj privātajam sektoram.

Lai rastu risinājumu situācijām, kad publiskas personas ar savām darbībām vai lēmumiem ierobežo uzņēmēju iespējas brīvi konkurēt, Ekonomikas ministrija ir uzsākusi publisku diskusiju par šī principa ieviešanu praksē un arī iesniegusi Ministru kabinetā priekšlikumus Konkurences likuma grozījumiem.

Un visbeidzot, savā uzrunā īsi vēlos ieskatīties arī Konkurences padomes veikumā, nodrošinot godīgas konkurences apstākļus uzņēmējiem Latvijā.

Ik gadu smagākie konkurences pārkāpumi tiek atklāti un novērsti vairākās tautsaimniecības nozarēs. Konkurences padomes pieņemtie lēmumi ir kā "zāles", kas efektīvi ārstē un neielaiž hronisku slimību nozarē.

Vienlaikus būtisks ieguldījums tiek veikts arī konkurences kultūras attīstības veicināšanai, tirgus dalībniekiem skaidrojot konkurences tiesības, gatavojot vadlīnijas un publikācijas, organizējot seminārus. Arī ieguldītais darbs priekšlikumu sagatavošanā tiesiskās vides pilnveidošanai, lai izslēgtu no tās tiesību normas, kas nosaka šķēršļus godīgai konkurencei attiecīgajā tirgus sektorā nedrīkst palikt nenovērtēts.

Konkurences padomes darbības efektivitāti un ieguvumu sabiedrībai ļoti spilgti parāda novērstā un nepieļautā kaitējuma finansiālās ietekmes aprēķins par 2013.-2015.gadu. Proti, pēc OECD metodoloģijas izstrādātais aprēķins liecina, ka novērtējuma periodā Konkurences padomes darbs ik gadu sabiedrībai ir devis ieguvumu vidēji 51 miljona euro. Tādējādi katrs Konkurences padomes darbības finansēšanai atvēlētais viens eiro no valsts budžeta rada sabiedrības ieguvumu aptuveni 52 euro apmērā.

Savas uzrunas nobeigumā vēlos paust ticību tam, ka kopīgiem spēkiem mums izdosies nodrošināt brīvu un godīgu konkurenci visās tautsaimniecības nozarēs, kā arī konkurences neitralitātes principa ievērošanu publisko personu darbībā. Tas nenoliedzami sekmētu vēl straujāku valsts ekonomisko izaugsmi un sabiedrības labklājības līmeņa celšanos.

Vēlos izteikt pateicību Konkurences padomes priekšsēdētājai Skaidrītei Ābramai par viņas profesionalitāti un spēju nodrošināt konkurences iestādes darbību visaugstākajā kvalitātē, vairojot tās atpazīstamību starptautiskā līmenī. Latvijas konkurences uzraudzības iestādes iekļaušana prestižajā *Global Competition Review Rating Enforcement* pasaules 36 vadošo konkurences iestāžu sarakstā divus gadus pēc kārtas (2015., 2016.) tam ir labs apliecinājums!

Novēlu, lai konferences laikā raisās produktīvas diskusijas un ikviens dalībnieks gūst vērtīgas atziņas turpmākajam darbam!

Arvils Ašeradens

Ministru prezidenta biedrs, ekonomikas ministrs